

КАКОВ ТИП НА КОГНИТИВНИ ПОТЕШКОТИИ МОЖЕ ДА СЕ ЈАВАТ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАРКИНСОНОВА БОЛЕСТ?

Многу пациенти со Паркинсонова болест (ПБ) имаат добра меморија, добро размуслуваат, расудуваат (когниција) и функционираат нормално. Иако заборавањето може да се јави и кај нормалното стареење, сепак посериозни проблеми со внимание, размислување, расудување и помнење се јавуваат со напредување на Паркинсоновата болест.

Чести когнитивни проблеми кај пациентите со ПБ се потешкотии при:

- одржување на внимание и концентрација
- планирање на настани, како на пр. организирање на работен ден
- следење на сложен разговор или решавање на комплексни проблеми
- брзо формирање на мисли
- Помнење на настани или детали околу настаните, иако некои сугестии и помошни информации водат до потсетување и враќање на меморијата

Кога промените се мали, без сериозно влијание врз секојдневниот живот, тоа се нарекува благо когнитивно нарушување. Кога промените се изразени до степен да ја нарушуваат способноста за извршување на секојдневните активности, се нарекува деменција.

ЗОШТО СЕ ЈАВУВААТ КОГНИТИВНИ ПОТЕШКОТИИ?

Многу пациенти со ПБ, кои имаат когнитивно нарушување, имаат халуцинации и делузии. **Халуцинации** се кога пациентите, во будна состојба, гледаат или слушаат работи кои реално не постојат. Кај пациентите со ПБ, халуцинациите обично се визуелни и притоа „гледаат“ животни или луѓе кои реално не се присутни. На почеток, повеќето препознаваат дека халуцинациите не се реални. Подоцна, може да им биде потешко да разграничат што е реално, а што не е. Пациентите со ПБ исто така може да имаат илузии, како на пример, да мислат дека некоја точка на сидот е инсект. **Делузии** се лажни верувања кои не се базирани на реалност или факти. Најчести делузии се мисли дека во куќата живеат повеќе луѓе, дека брачниот партнер го/ја изневерува, или дека некој го краде.

Ова обично се случува во напредната фаза на ПБ.

Благите халуцинации кои лесно ги препознаваш како халуцинации не изискуваат третман. Многу е важно твојот доктор да провери дали се работи за инфекција, особено на уринарниот тракт и дали користиш лекови кои може да предизвикаат халуцинации и делузии.

Халуцинациите и делузиите може да бидат третирани преку прилагодување на медикаментите, како на пример, оние за спиење и болка. Доколку овие проблеми се присутни и понатаму и покрај промените, твојот доктор може да се обиде да ги намали дозите на некои од лековите за третман на ПБ. Доколку и тоа не помогне, или повеќе ги отежнува твоите движења, тогаш докторот може да ти препише лекови за подобрување на когницијата. Дополнително, clozapine или quetiapine може да помогнат да се намалат халуцинациите и делузиите, но како несакан ефект може да се јави спананост. Исто така, при користење на клозапин потребни се редовни лабораториски крвни анализи

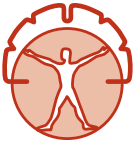
ШТО МОЖАМ ЈАС ДА НАПРАВАМ ЗА КОГНИТИВНИТЕ ПОТЕШКОТИИ?

Когнитивната функција може да се потпомогне со соодветна физичка активност, диета, редовно спиење и контрола на крвниот притисок.

Разговарај со твојот доктор доколку проблемите со размислување, помнење или донесување одлуки влијаат на твоите секојдневни активности. Можеби твојот доктор ќе сака да направи когнитивни тестови. Провери ги лековите кои ги користиш, зашто лековите за ПБ и други лекови, понекогаш ги влошуваат когнитивните функции. Употреба кутии за лекови и потсетници за лековите, може да бидат од корист.

Доколку проблемите со помнење станат посериозни, тогаш:

- Разговарај со твојата фамилија и докторот во врска со планирање на натамошниот начин на живеење, што вклучува нега во домашни услови или живеење во дом за нега и грижа.
- Дозволи ѝ на доверлива личност, да биде твој правен застапник, во согласност со локалните законски прописи. Кога нема повеќе да бидеш способен, ова лице ќе има право да зборуваво твоето име, да ги контролира твоите финансии, да ги плаќа сметките, итн. Без правен застапник овие потреби набрзо ќе станат комплицирани и скапи.

Когнитивно нарушување и бихејвиорални проблеми кај пациенти со Паркинсонова болест - најзначајни факти за пациентите

- Обнови ги документите за твојот имот и тестамент. Нема да можеш да го смениш тестаментот, доколку имаш сериозни когнитивни проблеми.

ДАЛИ ПОСТОИ ТРЕТМАН?

Некои лекови може да помогнат и до сега се испитувани кај пациенти со деменција кај ПБ. Такви се rivastigmine, donepezil, galantamine и memantine. Некои од пациентите кои ги земале овие лекови забележале подобрување, додека други имале само мали промени. Чести несакани ефекти од овие лекови се гадење и дијареа.